

Innehåll:**Sid 2-3 Patientnära Analyser****PNA Kemi**

- **Påminnelse** – Utbyte av äldre HemoCue instrument för glukos och Hb
- Ny lathund för kontrollprogram och arkivering PNA
- Blodgasspruta för venös provtagning
- Leveransavbrott över Jul från Abbott och Roche

Sid 4 Biobanken norr

- Öppettider Jul och Nyår 2024

Sid 5-6 Klinisk genetik

- Öppettider Jul och Nyår 2024
- Förändring av ingående prober i AML/FISH HES paket
- Ny analys för att hitta orsak till manlig infertilitet nu tillgänglig

Sid 7 Klinisk immunologi

- Ny rutin för analys av antikroppar mot dsDNA (anti-dsDNA)

Sid 8-10 Klinisk kemi

- **Klinisk kemi NUS, Ske-å, L-sele**
Provtransporter annat labb i Sverige Jul o Nyårshelg samt Provtransporter för 2025
- U-Natrium & U-Kalium införs i Lycksele och Skellefteå
- Remiss till Klinisk kemi . . .

Sid 11-14 Klinisk mikrobiologi

- Från och med 2025-01-13 testas alla fynd av *M. genitalium* för makrolidresistens och moxifloxacinresistens
- Pertussis (Kikhosta) diagnostik
- Direktmikroskopi CSV avackrediterat fr.o.m 2024-09-26
- **Påminnelse** – Provtagning för blododling
- Våra öppettider under helg- storhelg 2024-2025

Påminnelse!

Utbyte av äldre HemoCue-instrument för glukos och Hb

Här kommer en påminnelse till er som analyserar glukos eller Hb patientnära och fortfarande inte beställt nya instrument eller dockningsstationer.

För att möjliggöra integration med vårt kommande PNA-system för automatisk resultatöverföring ska alla HemoCue-instrument för patientnära analys av glukos och Hb så fort som möjligt bytas ut mot uppkopplingsbara DM-modeller. Uppkoppling kräver även inköp av tillhörande dockningsstationer. Äldre instrumentmodeller kommer alltså inte att vara kompatibla med PNA-systemet.

Mer utförliga instruktioner kring hur man ska tänka och gå tillväga har gått ut till alla avdelningschefer tidigare under hösten. Tänk på att beställning av instrument och dockningsstationer ska göras via MTUB.

Ny lathund för kontrollprogram och arkivering PNA

Det finns nu en ny lathund för kontrollprogram och arkivering, PNA. I den nya lathunden kan man bland annat se hur man arkiverar sina kontrollprogram i webbläsarversionen av Excel, som man kommer åt via SharePoint.

Den nya lathunden finns på första dokumentsidan på SharePoint, där era kontrollprogram finns, samt på vår hemsida.

[LÄNK – Patientnära analyser, Region Västerbotten](#)

Blodgasspruta för venös provtagning

Nu finns en ny rekommenderad blodgasspruta för användning vid venös provtagning, artikelnummer 7889 i Economa.

Leveransavbrott över jul, Abbott

Abbott kommer att ha ett leveransavbrott för i-STAT-kassetter över jul, och kommer inte att skicka några leveranser mellan 18 december 2024 och 8 januari 2025.

Leveransavbrott över jul, Roche

Roche kommer att ha ett leveransavbrott mellan 20 december 2024 och 6 januari 2025. Beställningar lagda under perioden kommer att behandlas från och med den 7 januari.

Kontakta PNA-gruppen

090-785 25 24

Magnus Ölander, magnus.b.olander@regionvasterbotten.se

Annika Swingborg, annika.swingborg@regionvasterbotten.se

Emma Fredin, emma.fredin@regionvasterbotten.se

Prov till Biobanken norr med rörpost

Biobanken norr har följande öppettider Jul/Nyår 2024 för mottagning av prov fysiskt eller via rörpost:

23 december	Dag före Julafton 🎅	8-15
30 december	Dag före Nyårsafton ✨	8-15

- I övrigt gäller ordinarie tider d.v.s helgfria vardagar 8-16

Klinisk genetik

Öppettider: Vardagar 8.00–16.00

Dag före röd dag stänger laboratoriet 15.00

Notera att vi även stänger 15.00 dagen innan nyårsafton!

Fosterdiagnostik

Klinisk Genetik är bemannade för att ta emot prover för fosterdiagnostik alla helgfria vardagar, men under jul- och nyårshelgerna har vi **förlängda svarstider**. Detta berör särskilt prover där fosterarray önskas. Vi rekommenderar därför kontakt med laboratoriet för planering och diskussion om ni har patienter där tidsaspekten är kritisk. Planera om möjligt provtagning till tidigt under veckan och till förmiddagar, så att provet når laboratoriet innan kl. 12.00 samma dag.

Anmälan om planerad provtagning sker som vanligt till laboratoriets röstbrevlåda via växel 090-785 2800 och knappval 2) Genetik följt av 1) Föranmäla fosterdiagnostik Sjukhusgenetiker i tjänst nås på tel 076-780 13 03

Läkare i tjänst nås på tel 073-032 0278

För frågor i övrigt, vänligen kontakta sekretariatet Klinisk genetik 090-785 28 00

Hematologi

Klinisk Genetik har ingen verksamhet under helger, och tar inte emot benmärgsprover för kromosomanalys på fredagar eller dag före röd dag. *Undantag kan göras för akuta situationer som nydebuterad leukemi och liknande.* Ring laboratoriet på 090- 785 28 00 och meddela att ni tänker skicka ett benmärgsprov.

Benmärgsprover kan tas emot följande dagar under jul- och nyårsperioden:

v52	Endast akuta benmärgsprover
V1	Torsdag 2/1
V2	Tisdag 7/1 - Torsdag 9/1

Förändring av ingående prober i AML/FISH HES-paket

- FISH-paket för AML har sedan 241021 utökats med tre prober för att möta behov efter publikation av nyare klassificeringar. Dessa tre prober utreder avvikelser gällande gener: *ETV6*, *MECOM* och *NUP98*.
- FISH-paket för hypereosinofili har sedan 241021 utökats med två prober för att möta behov efter publikation av nyare klassificeringar. Dessa två prober utreder avvikelser gällande gener: *ETV6* och *FLT3*.

Ny analys för att hitta orsak till manlig infertilitet nu tillgänglig

Under 2024 har Klinisk Genetik, NUS börjat erbjuda AZF-analys gällande mikrodeletioner på Y-kromosomen som är kopplade till manlig infertilitet.

DNA prepareras från blod i EDTA-rör och en multiplex PCR följd av fragmentanalys, via ett CE-IVD kit, avslöjar eventuella mindre deletioner i ett område på Y-kromosomen som visats vara viktigt för spermieproduktionen.

Vi har tidigare skickat prover för AZF-analys till Akademiska sjukhuset i Uppsala men kan från och med i år erbjuda denna analys hemmavid. Frågeställningar som är aktuella är manlig infertilitet associerad med azospermi/oligospermi, dvs nedsatt antal spermier. Typen av eventuell mikrodeletion kan fungera som beslutsstöd inom fertilitetsbehandlingar där man överväger att genomföra en spermieextraktion.

God Jul och Gott Nytt år!

För frågor, vänligen kontakta Klinisk genetik;

Telefon: 090-785 28 00

E-post: laboratoriemedicin.genetik@regionvasterbotten.se

Från och med 2025-01-14

Ny rutin för analys av antikroppar mot dsDNA (anti-dsDNA)

För närvarande analyseras anti-dsDNA primärt med indirekt immunofluorescens (CLIFT). Prover som utfaller positivt analyseras även med en alternativ metod (FEIA).

Från och med 2025-01-14 kommer detta ändras så att FEIA utförs initialt och CLIFT som bekräftande metod, såvida inte remitterande specifikt önskat att analysen utförs med CLIFT primärt. FEIA har högre sensitivitet men lägre specificitet jämfört med CLIFT. Kvantifiering av IgG antikroppar mot dsDNA kan liksom tidigare utföras med båda metoderna.

Anti-dsDNA antikroppar
 (Synonym nDNA (= nativ DNA)
 antikroppar)

 Laboratoriemedicin VL
 Klinisk Immunologi och Transfusionsmedicin

Remiss	RoS: Finns att beställa under Klinisk Immunologi, Immunologi Beställare utan tillgång till RoS bör i första hand använda LabPortalen, i andra hand pappersremiss (klinisk immunologi blå kant, art nr 14737).
Provtagningsmaterial	Serumrör, 5 ml, med gel och koagulationsaktivator (gul propp). Förrådsvara. Artikelnummer: 2342
Provtagning	Provmaterial: Serum. Provvolum: Blod 5 ml.
Provhantering	Kylförvaring om transport inte sker samma dag som provtagning. Kyltransport krävs ej.
Indikation	SLE, exacerbationer av SLE. Varje positivt ANA-prov analyseras automatiskt av laboratoriet för dsDNA.
Ackrediterad	Ja
Referensintervall, beslutsgräns	Enhet: Titer. Gränsvärde för positivitet ≥ 10 .
Svarsrutiner/tolkning	Analysmetod är immunfluorescens på Crithidia Luciliae (CLIFT). Positiva prover titreras till 1280. Positiva prover analyseras även med FEIA som ofta är en känsligare metod för förändringar i sjukdomsaktivitet än CLIFT.
Handläggningstid	Svar ges inom 1-2 veckor
Kommentar	Anti-dsDNA-FEIA kan även beställas som enskild analys
Sparas i biobank	Ja

Provtransporterna av prover till annat laboratorium i Sverige under jul och nyårshelg

Prov där analys sker på laboratorium utanför Region Västerbotten bör anlända till Klinisk kemi cirka klockan 12 den 17 december 2024 för att leverans till laboratorium utanför Region Västerbotten ska vara möjlig före jul. Prover som anländer därefter kan om analysens hållbarhet tillåter förbehandlas och sparas hos Klinisk kemi. Dessa prover skickas senast 2025-01-08.

Provtransporterna av prover till annat laboratorium i Sverige under 2025

Under 2025 skickas prover som kräver frystransport från Klinisk Kemi, Umeå måndagar och onsdagar med undantag:

1 januari, 6 januari, 16 april, 21 april, 30 april, 28 maj, 4 juni, 18 juni, 22 december, 24 december, 29 december och 31 januari.

Uppstår frågor kan ni kontakta:

090-785 12 65

U-Natrium & U-Kalium införs i Lycksele och Skellefteå

Analyserna införs preliminärt 2025-01-21. Beställ tU-Natrium och tU-Kalium under Elektrolyter i Lycksele respektive Skellefteå-flikarna i RoS. Analyserna beställs endera som stickprov (varvid urinkoncentration rapporteras utan referensintervall) eller med angivelse av samlingstid och samlingsvolym (varvid beräknad dygnsutsöndring rapporteras med referensintervall). Huvudindikation är utredning av hyponatremi i enlighet med nationella vårdprogram.

Remiss till klinisk kemi

För att undvika felaktigheter ber vi er att kassera alla gamla remissversioner som är äldre än 2021.

Vilken version remissen har kan ni se tryckt i röd text i rutan i vänstra nedre hörnet.

Med vänlig hälsning

Eva Hedström, Avdelningschef

Region Västerbotten
Klinisk kemi, Laboratoriemedicin Västerbotten

Från och med 2025-01-13 testas alla fynd av *M. genitalium* för makrolidresistens och moxifloxacinresistens

Testet påvisar resistensmutationer. Om en eller flera resistensmutationer påvisats innebär det att behandlingseffekten är otillräcklig med respektive antibiotika. Ibland förekommer flera resistensmutationer samtidigt. Varje påvisad resistensmutation visas på en ny rad i svaret.

Azitromycin är förstahandsbehandling och moxifloxacin används när azitromycinresistens påvisats. Hud- och STD-mottagningen bör handlägga fall där resistens mot både azitromycin och moxifloxacin påvisats.

M. genitalium är en sexuellt överförd bakterie som kan orsaka genital flytning och dysuri. Prov för *M. genitalium* tas på patient som har **uttalade besvär** och där klamydia och gonorré är negativa. Partner ska provtas och behandlas vid positivt testresultat för att förhindra återsmitta. *M. genitalium* omfattas inte av smittskyddslagen och screening rekommenderas inte. Risken för komplikationer efter obehandlad infektion är liten. Antibiotikaresistens är relativt vanligt. Rådgör med STD mottagningen om provtagning och behandling av *M. genitalium*.

Tillfällig informationstext på svaren under 3 månader

Från och med 2025-01-13 testas alla fynd av *M. genitalium* för makrolidresistens och moxifloxacinresistens. Om en eller flera resistensmutationer påvisats innebär det att behandlingseffekten är otillräcklig med respektive antibiotika. Ibland förekommer flera resistensmutationer samtidigt. Varje påvisad resistensmutation visas på en ny rad i svaret. Azitromycin är förstahandsbehandling och moxifloxacin används när azitromycinresistens påvisats.

Rådgör med STD mottagningen om provtagning och behandling av *M. genitalium*, särskilt när resistens mot både azitromycin och moxifloxacin påvisats.

Vänliga hälsningar

Åsa Gylfe

Specialistläkare i Klinisk Bakteriologi och Virologi, Med.Dr

Pertussis (Kikhosta) diagnostik

Vi inför en ny PCR metod för diagnostik av Pertussis (Kikhosta) från och med 2024-12-02.

Vår tidigare analys har detekterat *B. pertussis* och *B. parapertussis*, den nya metoden kommer även att detektera *B. holmesii*. *B. parapertussis* och *B. holmesii* är mindre vanliga orsaker till kikhosteliknande symtom och är inte anmälningspliktiga.

B. pertussis är anmälningspliktig. Var god se våra provtagningsanvisningar för mer information.

Pertussis - PCR

Laboratoriemedicin Västerbotten
Klinisk Mikrobiologi

Remiss	<p>RoS: Klinisk mikrobiologi / Luftvägar / Nasopharynxsekret / Nph Pertussis/Parapertussis/Holmensii PCR.</p> <p>För externa kunder/kunder utan tillgång till RoS används i första hand LabPortalen, i andra hand pappersremiss (Klinisk mikrobiologi, gul kant).</p>
Provtagningsmaterial	<p>Nasopharynxprov:</p> <p>eSwab Blå kork Artikelnummer: 4451.</p> <p>OBS! Kolad pinne kan inte analyseras.</p>
Provtagning	<p>Pinnen förs in i näsan mot bakre svalgväggen. Undvik kontakt med huden och slemhinna i främre delen av näsan, använd ev nässpekulum. Låt pinnen ligga kvar 10-15 sekunder. Placera den sedan i transportröret och förslut.</p>
Provhantering	<p>Kylförvaring. Skickas snarast möjligt. Transport utanför Norrlands Universitetssjukhus bör ske i kyla. Om analys inte kan utföras inom 3 dygn bör provet frysas.</p>
Indikation	<p>Misstanke på kikhosta orsakad av <i>Bordetella pertussis</i>, <i>Bordetella parapertussis</i> eller <i>Bordetella holmesii</i>.</p>
Ackrediterad	<p>Analysen är ackrediterad för <i>B. pertussis</i> men <u>inte</u> för <i>B. parapertussis</i> och <i>B. holmesii</i>.</p>
Referensintervall, beslutsgräns	<p>Påvisandet av respektive målsekvens i provmaterialet med PCR visar närvarande av DNA från respektive agens i provet.</p>
Interferens/felkällor	<p>PCR har högre känslighet än odling men blir också den negativt i förloppet där serologi kan rekommenderas. Målgenen för PCR delas av sällsynta <i>Bordetella</i>arter, relevansen av detta är för närvarande oklar.</p>
Handläggningstid	<p>Svar lämnas normalt inom 2-3 dagar.</p>
Kommentar	<p>Se även anvisning för Pertussis serologi.</p> <p>OBS! Reservmetoden för denna analys, som används vid utbrott eller vid tekniska problem med ordinarie metod, detekterar endast <i>B. pertussis</i>/<i>B. parapertussis</i>. Reservmetoden är inte ackrediterad.</p>

Direktmikroskopi CSV avackrediterat från och med 2024-09-26

Under hösten har analysen direktmikroskopi CSV avackrediterats. Detta skedde 2024-09-26.

Analysen kan fortfarande beställas som tidigare, men direktmikroskopi är en relativt okänslig metod. I stället rekommenderas, beroende på symtomatologi, akut multiplex PCR-CSV eller 16S-analys av CSV. Vänligen se våra provtagningsanvisningar.

<https://www.regionvasterbotten.se/for-vardgivare/behandlingsstod-och-vardriktlinjer/laboratoriemedicin/provtagningsanvisningar>

Påminnelse

Provtagning för blododling

Några punkter som är viktiga att följa för korrekt provtagning för blododling:

- Varje flaska ska fyllas med minst 10mL blod. En tillräckligt stor blodvolym är den viktigaste faktorn för en hög sensitivitet vid blododling.
- För bästa möjliga prestanda krävs sammanlagt 40-60 mL blod hos vuxen, dvs 4-6 flaskor.
- Noggrann desinfektion och avskiljande av första portionen blod genom att använda ett slaskrör minskar risken för kontamination av blododlingen. Slaskröret kan vara ett vacutainer-rör.
- Alla flaskor tas i samma perifera stick. Undvik om möjligt provtagning via kvarliggande kateter.
- Transport till labb ska ske så snart som möjligt, inom 2 timmar. Analys kan påbörjas dygnet runt på alla tre sjukhusen i Region Västerbotten.

För mer utförlig beskrivning, vänligen se provtagningsanvisningarna.

<https://www.regionvasterbotten.se/for-vardgivare/behandlingsstod-och-vardriktlinjer/laboratoriemedicin/provtagningsanvisningar>

Våra öppettider under helg och storhelg 2024/2025

Måndag	23/12 - Dan före dan	7.30-14
Tisdag	24/12 - Julafton	8 - 13
Onsdag	25/12 - Juldagen	8 - 13
Torsdag	26/12 - Annandag jul	8 - 13
Fredag	27/12	7.30-16.15
Lördag	28/12	7.30-14
Söndag	29/12	8 - 13
Måndag	30/12	7.30-16.15
Tisdag	31/12 - Nyårsafton	8 - 13
Onsdag	1/1-2025 - Nyårsdagen	8 - 13
Torsdag	2/1	7.30-16.15
Fredag	3/1	7.30-16.15
Lördag	4/1	7.30-14
Söndag	5/1 - Trettondagsafton	8 - 13
Måndag	6/1 - Trettondagen	8 - 13

Provsvar ses i RoS så snart analysen är klar.

För akuta medicinska frågor kontakta jourhavande läkare via växel 090-785 00 00 eller internt 99.